

РОЗВИТОК НАВЧАЛЬНО-НАУКОВОГО ПІЗНАННЯ У СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ АНАТОМІЇ ЛЮДИНИ

ДВНЗ «Івано-Франківський національний медичний університет»

(м. Івано-Франківськ)

Вступ. Об'єктивне прискорення науково-технічного і соціального прогресу, кризові економічні, екологічні, демографічні, політичні та інші явища, що виникли у сучасному світі, неминуче позначаються на системі освіти, загострюють протиріччя і труднощі формування молодого покоління. Традиційні педагогічні засоби виховання, змісту й організації навчально-виховного процесу все частіше не справляються. Через невідповідність темпів і характеру соціальних та педагогічних процесів виникають кризові явища в педагогіці [2].

Найважливіші з них виявляються у нездатності освітньо-виховних закладів, по-перше, впливати на молодь для формування цілісної, а не «часткової» особистості, по-друге, у невмінні враховувати індивідуальні, вікові та соціо-біопсихологічні особливості вихованця, неповторність особистості кожного. Тому у сучасному вимогливому та швидкозмінному соціально-економічному середовищі рівень освіти, її вплив на особистісний розвиток, значною мірою залежатиме від результативності запровадження технологій навчання, що ґрунтуються на нових методологічних засадах, сучасних дидактичних принципах та психолого-педагогічних теоріях, які розвивають діяльнісний підхід до навчання.

Теоретичний і емпіричний рівні наукового пізнання характеризуються лише відносною самостійністю, межа між ними досить умовна. Емпіричне переходить у теоретичне, а те, що колись було теоретичним на іншому, вищому етапі розвитку, стає емпірично доступним. Провідна роль у цій єдності, залежно від предмета, умов та наявних наукових результатів, належить то емпіричному, то теоретичному [1].

На кафедрі анатомії людини досвід викладання предмету показує, що наближення навчального пізнання до наукового з метою розвитку творчих здібностей студентів можливе лише на основі спеціальної організації на заняттях умовної науково-пізнавальної діяльності і її елементів. Іншими словами, наближення навчального пізнання до наукового можливо на основі імітації науково-пізнавальних ситуацій, що могли або повинні були бути в базисній науці. Це дозволяє наблизити навчальну творчу діяльність слухачів до тих умов і ситуацій, з якими вони можуть зустрітися у своїй майбутній професійній діяльності. Необхідно зазначити, що моделі творчого процесу наукового пізнання у навчанні не мають

повного ізоморфізму стосовно реального наукового процесу одержання нових знань, тому що вони допускають як навмисну їхню організацію відповідно до змісту, цілей і задач навчання, так і керування цими процесами. Основними принципами організації продуктивної освіти вважаємо: зміст освіти – в розширенні його власного досвіду, що забезпечує його як особистісний, так і загальнокультурний ріст; головна відмінна риса продуктивної освіти – створення нового освітнього продукту: ідеї, питання, дефініції, правила; навчання носить супровідний характер, тобто викладач забезпечує діяльність студента по розвитку і зіставленню його особистісного освітнього результату з культурними аналогами [5]. Отже, досягнення найвищої творчої діяльності слухачів при навчанні предмету кафедри анатомії можливо лише на основі розробки такої навчальної моделі процесу наукового пізнання, що містить послідовний каскад усіх проблем, що ускладнюються, які об'єднані єдиним концептуальним понятійним апаратом. Уміло підібраний каскад професійних проблемних ситуацій і самостійне їх вирішення студентами дозволяє не тільки наблизити навчальне пізнання до наукового, але і досягти високопродуктивної як розумової, так і предметної діяльності слухачів з метою розвитку їх творчих здібностей. Слід зазначити, що при розгляді процесу природничо-наукового пізнання як єдиного цілого, у ньому виділяють два аспекти: емпіричний і теоретичний. На емпіричному рівні здійснюється нагромадження і первинне осмислювання досвідчених фактів, що впливають зі спостереження й експерименту. Теоретичний рівень знань припускає пояснення певного класу об'єктів і явищ природи, розкриття їхнього внутрішнього зв'язку на основі понятійного концептуального апарату науки, проникнення у сутність фізичних об'єктів і явищ. Розглядаючи емпіричне і теоретичне як функціонально обумовлені й об'єктивно необхідні аспекти процесу навчання як єдиного цілого, можна сформулювати основну методологічну роль навчального експерименту в процесі викладання дисциплін медичного та біологічного спрямування у вищих навчальних закладах. Вона полягає у забезпеченні функціонального взаємозв'язку концептуального понятійного апарату слухачів з емпіричним базисом дисципліни анатомії.

По-перше, навчальний експеримент служить для слухачів джерелом суб'єктивно нових емпіричних

фактів, що є вихідним елементом в їхній інтерпретації на основі концептуального змісту, що, врешті решт, сприяє розвитку і становленню їх теоретичного знання. По-друге, навчальний експеримент є необхідним чинником у формуванні понятійного концептуального апарату слухачів і ідеалізованих об'єктів теоретичного знання, на основі якого здійснюється генерація і відтворення суб'єктивно нового для них знання, не стимульованого безпосередньо емпіричним дослідженням [4].

Під функціонуючою педагогічною системою демонстраційного фізичного експерименту розуміється діяльність викладача спільно зі слухачами, спрямована на підготовку і відтворення експериментальних досліджень фізичних явищ і їхнє застосування на практиці, здійснюване відповідно до загальнодидактичних методів, принципів викладання і цілей навчання [3]. Аналіз наукового і навчального фізичного експерименту дозволив зробити висновок про те, що основними компонентами демонстраційного фізичного експерименту як педагогічної системи є: об'єкт дослідження, навчальні технічні засоби експериментального дослідження, діяльність викладача, спрямована на підготовку і проведення експерименту, і діяльність слухачів, пов'язана не тільки з придбанням знань, умінь і навичок, але і розвитком їхнього мислення, придбанням досвіду творчої діяльності.

Багаторічний досвід науково-педагогічної роботи на кафедрі анатомії людини Івано-Франківського національного медичного університету показує, що в умовах вищої школи є достатні можливості для розробки і створення нових сучасних технічних засобів, проведення лабораторного експерименту, що дозволяє дещо підвищити рівень загального розуміння.

Висновки. Аналіз наукової і науково-методичної літератури, спостережень за роботою слухачів у лабораторіях, досвіду викладання і змін у програмах навчання дозволив дійти наступних висновків: аналізуючи педагогічні поняття «принцип навчання», «метод активного навчання» було дано теоретичне обґрунтування місця і ролі продуктивного навчання у процесі навчально-пізнавальної діяльності, а також показано, що досягнення високопродуктивної творчої діяльності слухачів вищої школи можливе на основі організації навчального науково-пізнавального процесу, що включає у себе рішення дослідницьких проблем, які поступово ускладнюються. Ефективна професійна підготовка фахівців медичної сфери можлива лише на основі розробки такої навчальної моделі процесу наукового пізнання, що містить послідовний каскад усіх проблем, що ускладнюються. Оптимально підібраний каскад дослідницьких і конструкторських проблемних ситуацій і самостійне їх вирішення слухачами дозволяє не тільки наблизити навчальне пізнання до наукового, але і досягти високопродуктивної як розумової, так і предметної їх діяльності з метою розвитку творчих здібностей самих слухачів. Основними напрямками подальших досліджень у обраному напрямку можна вважати порівняльний аналіз ефективності активних методів навчання при викладанні конкретних дисциплін кафедри анатомії людини, вивчення психолого-педагогічних умов підвищення якості засвоєння знань фахівцями медичних спеціальностей при традиційних і інноваційних технологіях викладання спецдисциплін, а також дидактичних особливостей провадження активних методів навчання задля розвитку креативної складової професійних здібностей майбутніх спеціалістів.

Література

1. Андрейчин М. А. Сучасні підходи до навчально-виховного процесу у вищому навчальному закладі / М. А. Андрейчин, В. С. Копча, Н. В. Копча // Медична освіта. – 2000. – №3. – С. 21-24.
2. Волосовець О. П. Питання якості освіти у контексті впровадження засад Болонської декларації у вищій медичній школі // Медична освіта. – 2005. – №2. – С. 12-16.
3. Москаленко В. Ф. Медична освіта в Україні та Болонський процес: реальність та шляхи приєднання до Європейського освітнього і наукового простору / В. Ф. Москаленко // Журнал Академії медичних наук України. – 2005. – № 1. – / С. 36-45.
4. Проект MUMEENA: розвиток клінічного мислення у студентів / Г. М. Ерстенюк, І. П. Вакалюк, Н. М. Середюк, В. М. Мізюк // Досвід впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу у вищих навчальних закладах Прикарпаття: наук. -метод. конф., 28 квітня 2014 р. : мат. конф. – Івано-Франківськ, 2014. – С. 109-111.
5. Стинська В. В. Вища освіта України і Болонський процес: реалії сьогодення / В. В. Стинська, В. М. Бойчук // Досвід впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу у вищих навчальних закладах Прикарпаття: наук. -метод. конф., 28 квітня 2014 р. : мат. конф. – Івано-Франківськ, 2014. – С. 79-81.

УДК 316. 4. 063. 3+378. 147+37. 011. 32

РОЗВИТОК НАВЧАЛЬНО-НАУКОВОГО ПІЗНАННЯ У СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ АНАТОМІЇ ЛЮДИНИ

Попадинець О. Г.

Резюме. Наближення навчального пізнання до наукового можливе на основі імітації науково-пізнавальних ситуацій, що могли або повинні були бути в базисній науці. Це дозволяє наблизити навчальну творчу діяльність студентів до тих умов і ситуацій, з якими вони можуть зустрітися у своїй майбутній професійній діяльності. Оптимально підібраний каскад дослідницьких і конструкторських проблемних ситуацій, самостійне їх вирішення дозволяє розвинути їх творчі здібності.

Ключові слова: анатомія людини, педагогічні прийоми.

УДК 316. 4. 063. 3+378. 147+37. 011. 32

РАЗВИТИЕ УЧЕБНО-НАУЧНОГО ПОЗНАНИЯ У СТУДЕНТОВ ВО ВРЕМЯ ИЗУЧЕНИЯ АНАТОМИИ ЧЕЛОВЕКА

Попадинец О. Г.

Резюме. Сближение учебного познания с научным возможно на основе имитации научно-познавательных ситуаций, которые могли или должны были быть в базисной науке. Это позволяет приблизить учебную творческую деятельность студентов к тем условиям и ситуациям, с которыми они могут встретиться в своей будущей профессиональной деятельности. Оптимально подобранный каскад исследовательских и конструкторских проблемных ситуаций, самостоятельное их решение способствует развитию их творческих способностей.

Ключевые слова: анатомия человека, педагогические приёмы.

UDC 316. 4. 063. 3+378. 147+37. 011. 32

Development of Educational and Scientific Cognition of the Students during the Study of Human Anatomy

Popadynets O. H.

Abstract. In today's demanding and rapidly changing socio-economic environment, level of education, its influence on personal development, largely depends on the effectiveness of implementation of learning technologies, based on the new methodological principles, modern pedagogical principles, psychological and pedagogical theories which develop activity approach to learning.

In the chair of Human Anatomy the experience of teaching the subject shows that approximation of the learning cognition to the scientific one with the aim to develop students' creative abilities, can only be based on a special class of conditional scientific-cognitive activity and its elements. In other words, the approximation of academic knowledge to the scientific one is possible on the basis of imitation of scientific-cognitive situations that could or must be in the basis of a science. It allows to bring creative learning activity of the students to the conditions and situations with which they may encounter in their future careers. Thus, to achieve the highest creative activity of students in the study of Human Anatomy is possible only through the development of such educational model of the scientific knowledge process, which includes all the serial cascade of problems that are complicated, united by the only conceptual apparatus. Cleverly chosen algorithm of professional problem situations and their independent solution by the students helps not only bring learning cognition to the scientific knowledge, but also to achieve both a highly intellectual and substantive work of students with the aim to develop their creative abilities. Teaching experiment is the source of subjectively new empirical facts for the students, that is the original item in their interpretation based on conceptual contents, which ultimately contributes to the development and establishment of their theoretical knowledge. It is a necessary factor in the formation of conceptual apparatus of listeners and idealized objects of theoretical knowledge, through which the generation and reproduction of subjectively new knowledge for them is performed, not directly stimulated by the empirical study. Under the functioning educational system of demonstrational physical experiment is considered the co-activity of the teacher together with students, aimed at training and playing of experimental studies of physical phenomena and their application in practice, performed in accordance with general didactic methods, principles of teaching and learning objectives. The main components of the demonstrational physical experiment as a teaching system are: the object of research, teaching technical facilities of the experimental study, teacher activity aimed at the preparation and performance of the experiment, and the activity of students, connected not only with the acquisition of knowledge and skills, but also with the development of their thinking, experience of creative activity.

Years of experience shows that in a high school there is sufficient capacity to design and build new modern technologies, laboratory experiments performance, that allows slightly improve overall understanding. Analyzing pedagogical concept of "the principle of learning", "active learning method" the theoretical justification of the place and role of productive learning in the teaching and learning activity was given, and also it was shown that the achievements of highly creative activity of high school students are possible on the basis of educational research and cognitive process that includes the solution of research problems which gradually become more complex. Effective training of healthcare professionals is only possible through the development of this educational model of the scientific knowledge process, which contains a serial cascade of all the problems which are complicated.

The basic directions for further research in the chosen direction can be regarded as a comparative analysis of active learning methods effectiveness in teaching specific disciplines of the chair of Human Anatomy, the study of psychological-educational conditions of improvement the quality of learning by experts in medical specialties using the traditional and innovative teaching techniques of the specific disciplines, and didactic peculiarities of the implementation of the active methods of training to develop the creative component of the future professionals skills.

Keywords: Human Anatomy teaching methods.

Стаття надійшла 11. 08. 2014 р.